

En by der er bæredygtig

Mange landsbyer og landområder i de yderste landområder har brug for andet end luftkasteller om nye borgere. Der skal arbejdes med svar på, hvordan man kan sikre ordentlige, værdige bomiljøer. Der skal være svar på, hvordan man kan udvikle sig mod andre stærke og meningsfulde formål: mere natur, mere landbrug og energi, spændende fritidslandskaber – og måske nogle stærke særegne kombinationer.

Af Christian Achermann, Uhrland

Det går godt i Holstebro. Byen i vest er gennem godt et århundrede vokset roligt til, og her kommer fortsat en lind strøm af tilflyttere. I de nye boligkvarterer vrimer det med småbørn. Een af de gode udfordringer er at skaffe børnehaver og skoler nok til næste generation. I Holstebro er man samtidig tæt på livet på landet. Byen er omgivet af åbne landområder, ådale, søer, skov og hede, som de omkringliggende landsbyer nyder godt af. Byen og dens opland har et bredt udbud af boliger at vælge mellem, uanset om man er til lejlighed i en livlig midtby, rækkehus, villa eller en charmerende landejendom en smuttur fra centrum. Holstebro er i høj grad en levedygtig by. Boligpriserne stiger, aldersgennemsnittet er lavt. Holstebro er fremtiden.

Kontrasten mellem by og land

Men hvorfor nu denne reklametekst? Fordi byen er spændende, hvis vi skal forstå og udvikle vores begreb om, hvad et bæredygtigt bysamfund er og kræver. Vækstsuccesen har nemlig også en kraftig modpol. Store dele af landområderne i denne del af Midt- og Vestjylland er kraftig udfordret af affolkning. Bare 15-20 minutters kørsel fra centrum møder man lokalsamfund med fraflytning og tomme boliger, mens aldersgennemsnittet raser i vejret.

Få steder i Danmark kommer kontrasten mellem byvækst og affolkning mere markant til udtryk end i og omkring Holstebro Kommune. Regionen står foran både vigtige og svære beslutninger. Både i den kommunale forvaltning og hos mange lokale interesser skal det besluttes, hvordan man skal prioritere mellem områder præget af vækst og tilflytning overfor områder præget af det modsatte.

Fremsynede byplanlæggere

Lad os dykke ned lidt i det. Hvorfor er byen Holstebro en succes? Fra langt tilbage i tid har placeringen ved et vadedsted hen over Storå gjort byen til et infrastrukturelt samlingspunkt for hele den nordvestjyske region, fra Limfjorden i nord til Ringkøbing Fjord i syd. Folk og fæ fra de store omgivende landområder og småbebyggelser samlede sig naturligt her og gav tradition for et sundt by- og handelsliv op gennem århundrederne. Da industrialiseringen tog fart, var Holstebro med på vognen med gode jernbaneforbindelser og masser af nye virksomheder. Samtidig var fremsynede byplanlæggere med til at sikre en velfungerende by, da væksten steg voldsomt op gennem 1900-tallet. Byens struktur omkring en indre ringgade og en ydre ringvej er blevet passet godt og er en fornøjelse at bevæge sig ad; et møn-

stereksempel på langsigtet strukturplanlægning i danske byer.

Byen er i dag vokset til et indbyggertal på godt 35.000. Det er en størrelse, som understøtter forskelligartede lokale arbejdspladser, både inden for det private og det offentlige, og fungerer som drivkraft for et større opland. Samtidig er forbindelsen til Midt- og Østjylland vigtig. Den nye motorvej til Herning, og herfra videre til både Silkeborg og Vejle, giver god kontakt til større arbejdsmarkeder og bysamfund i Midtjylland, Århus og Trekantsområdet. Et stort udbud af vidensarbejdspladser og kulturtilbud er inden for rækkevidde.

Tæt på naturen

Endelig, og ikke mindst, er her overskud til hede boligdrømme. I hvert fald hvis de handler om natur, ro og plads til fordybelse. Der er kort vej til landsbyer og landejendomme i det åbne land. En cykeltur væk er her både åbne landbrugslandskaber, sø og ådal, skovområder og store områder med natur og hede. Og det vel at mærke i et hjørne af Danmark, hvor der er god plads mellem naboerne, og man kan nyde naturen med stor fred og ro.

Hvad er en bæredygtig bystruktur? Et bysamfund som Holstebro, der tilbyder stabile rammer for bomiljøer, attraktive boligtyper at vælge mellem

En cykeltur væk er her både åbne landbrugs- landskaber, sø og ådal, skovområder og store områder med natur og hede. Og Limfjorden.

Foto: Holstebro Kommune

og tættere forbindelse til land og natur – samtidig med, at der er gode job- og oplevelsesmuligheder inden for rækkevidde – er et rigtig godt bud.

Landsbyer vil forsvinde

Holstebro er en stor landkommune. Her findes store landområder med mange landsbyer og mindre bysamfund som Vinderup, Vemb og Ulfborg, hvor der er nogle andre demografiske udfordringer at kæmpe med end i og omkring Holstebro. I nogle af disse samfund er fraflytningen kraftig og aldersgennemsnittet højt, og det vil kræve enorme ressourcer at stabilisere indbyggertallet – hvis det da kan lade sig gøre. Set i et større billede vil succes med tilflytning i én landsby blot gå ud over en anden. Med en konstant tilflytning til de større bysamfund er der ud fra en nøgtern matematisk analyse ikke indbyggere nok til at holde befolkningen oppe i de landsbyer, der ligger længere ude. På sigt kommer nogle af dem til at forsvinde.

Gentænk – meningsfulde formål

Mange landsbyer og landområder i de yderste landområder har brug for andet end luftkasteller om nye borgere – en ny meningsfuld retning. Hvis målet ikke længere er at tiltrække flere beboere, hvad er det så? Der skal arbejdes med svar på, hvordan man

kan sikre ordentlige, værdige bomiljøer. Der skal være svar på, hvordan man kan udvikle sig mod andre stærke og meningsfulde formål: mere natur, mere landbrug og energi, spændende fritidslandskaber – og måske nogle stærke særegne kombinationer. De yderste landområder har brug for at gentænke sig selv, og det kommer til at kræve opbakning og indsatser udefra, ikke mindst fra kommunen.

Det er dyrt at vedligeholde rammerne for et godt bomiljø. For et bysamfund som Holstebro, der både har bymidte, forstad, landsbyer og landområder i oplandet at værne om, er det ekstra dyrt. Hertil kommer resten af kommunen. I årene fremover skal der investeres i omstilling i de yderste landområder. Overflødig byggeri skal fjernes; der skal reetableres natur og landskabsområder, og der skal opføres nyt understøttende byggeri og anlæg.

Mere end kommunen

Ressourcerne i en by- og landkommune som Holstebro skal doseres præcist. En skarp forståelse for geografiske udfordringer og styrker sammenholdt med lokale kræfter og indsatser giver et vigtigt overblik. Pilotarbejder med strategisk landsbyplanlægning har vist nye redskaber, der kan bidrage til en bred forståelse

af samspillet mellem bæredygtige bystrukturer, landsbyerne i det nære opland, og landområder længere ude med mere plads og luft. Det kan bruges som et afsæt for præcise, koordinerede indsatser inden for mange grene af offentligt byggeri, service og infrastruktur. Kommunen skal helst ikke stå med hele ansvaret selv. En potentialeplan der byder ind med en skarp, fælles vision for, hvor i kommunen vi skal bo, producere og udvikle natur kan blive et afgørende samlingspunkt for mange andre lokale ressourcer blandt virksomheder, investorer, fonde, foreninger osv. Hvis parterne investerer i en fælles retning, kan meget lade sig gøre.

En bæredygtig bystruktur

I Byplanlaboratoriets høringsvar til evaluering af planloven efterlyser vi en bæredygtig bystruktur. Når vi alle kan mødes igen, vil vi sammen med Urland invitere til debat om emnet.

Hold øje med Byplanlaboratoriets nyhedsbrev